

جهاد اقتصادی و اهداف سند چشم‌انداز ۱۴۰۴

دکتر مهدی فتح‌اله، رییس موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

سایت خلیج فارس

سال ۱۳۹۰، سال "جهاد اقتصادی" نام‌گذاری شد. تاریخ اقتصادی نشان می‌دهد که کشورهای پیشگام صنعتی و یا کشورهای تازه‌صنعتی شده، از ربع آخر قرن نوزدهم تا دهه‌های آخر قرن بیستم، از طریق برنامه‌هایی که به‌گونه‌ای می‌توان آن برنامه‌ها را جهاد اقتصادی نام‌گذاری کرد، به توسعه اقتصادی دست یافته‌اند. از منظر توسعه اقتصادی نیز نظریات مختلفی وجود دارد که جهاد اقتصادی را تبیین می‌کنند که همگی این نظریات به نحوی از انحاء، رشد اقتصادی را مهمترین هدف جهاد اقتصادی می‌دانند. برخی از نظریات توسعه، رشد اقتصادی کشورهای موفق را در گروی هدف‌گذاری برخی از بخشها و تمرکز منابع بر صنایع پیشرو، یعنی صنایعی که رونق آنها تاثیر زیاده‌تری از سایر صنایع بر کل اقتصاد می‌گذارند، دانسته‌اند. برخی دیگر اذعان می‌دارند که می‌بایست اقتصاد را به صورت کل‌نگریست و تمام اقتصاد را برای جهش اقتصادی مورد توجه قرار داد.

تمامی نظریات مختلف اقتصادی در مورد جهش اقتصادی که می‌توان آنها را جهاد اقتصادی تفسیر کرد، مقوله رشد اقتصادی را هدف اصلی خود قرار داده‌اند. واقعیت امر این است که بسیاری از اهداف سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ در گرو رشد اقتصادی است؛ بدین نحو که با افزایش درآمد سرانه، بسیاری از اهداف سند چشم‌انداز محقق می‌گردد؛ ضمن اینکه بهبود شاخصهای توسعه‌ای، رشد اقتصادی را افزایش می‌دهند.

پیش‌بینی آینده اقتصاد ایران از منظر تولید ناخالص داخلی نشان می‌دهد که با پیش فرض ثبات شرایط و فرض خوش‌بینانه عدم افزایش رشد اقتصادی کشورهای رقیب ایران در غرب و جنوب غرب آسیا (کشورهایی که سند چشم‌انداز به عنوان رقیب ایران مطرح می‌کند)، با توجه به رشد جمعیت و تشکیل سرمایه فیزیکی در ایران، حداقل به رشد سالانه به‌روی کل عوامل تولید ۱/۲ درصد نیاز دارد تا از طریق آن، تا سال ۱۴۰۴، از تمامی کشورهای رقیب سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ از نظر تولید ناخالص داخلی سبقت گیرد. این اوضاع از این حکایت دارد که اقتصاد ایران می‌بایست در طی سالیان آتی، به طور متوسط سالانه تقریباً ۷/۱ درصد رشد اقتصادی را تجربه نماید.

به حتم، هرچه بهره‌وری کل عوامل تولید در ایران بیشتر باشد، رسیدن به اهداف چشم‌انداز به دلیل افزایش تولید ناخالص داخلی و درآمد سرانه، با سرعت بیشتری دست‌یافتنی‌تر خواهد شد. این امر، موجب تضمین رشد درآمد سرانه در آینده خواهد گردید.

در مورد ایران، برخی از عوامل تاثیرگذار بر رشد اقتصادی شکل نگرفته است و یا اینکه مسیر تاثیرگذاری آن ایجاد نشده است. به نظر می‌رسد که مهمترین موضوع در این باره، درک مجاری تاثیرگذاری عوامل موثر بر رشد اقتصادی است تا خلق عوامل تاثیرگذار. در این خصوص ایجاد بهبود در فضای کسب و کار کشور، خصوصی سازی موثر، مدیریت موثر کلان اقتصادی کشور، افزایش سرمایه انسانی و اجتماعی، بهبود نهادها و قواعد کنش بین کارگزاران اقتصادی در کوتاه مدت که همانا مجاری تاثیر گذاری عوامل تولید در کشور است نیازمند تلاش و جدیت وافر برای رسیدن به اهداف سند چشم انداز است. این تلاش‌ها می‌بایست با بسیج کلیه نیروی‌های اقتصادی کشور با سرعت بیش از گذشته صورت پذیرد که می‌توان آنرا جهاد اقتصادی نام نهاد.

تحقق این امر منوط به تداوم جهاد اقتصادی در سال‌های آتی است. آنگونه که تجربه کشورهای صنعتی نشان می‌دهد؛ با شناسائی مزیت‌ها و تقویت آنها می‌توان طی کمتر از یک دهه از طریق جهاد اقتصادی، نه تنها از کشورهای رقیب سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ پیشی گرفت، بلکه در جرگه کشورهای صنعتی قرار گرفت.